

Enhed
Valgenheden

Grund- og nærhedsnotat

Sagsnr.
2021 - 7234

Forslag til Rådets direktiv om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere (omarbejdning), KOM (2021) 732
Notatet fremsendes også til Folketingets Indenrigs- og Boligudvalg.

Doknr.
484333

Dato
23-02-2022

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har den 25. november 2021 fremlagt et forslag om omarbejdning af Rådets direktiv 93/109/EF om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere (såkaldte "mobile EU-borgere"). Forslaget er en del af Kommissionens "Demokratipakke" som led i foranstaltninger til beskyttelse af valgintegriteten og den åbne demokratiske debat.

Formålet med forslaget er ifølge Kommissionen at lette formidling af oplysninger til mobile EU-borgere og at forbedre udveksling af relevante oplysninger mellem medlemsstaterne, bl.a. for at forhindre, at personer afgiver mere end én stemme. Formålet er således at sikre en bred og inklusiv deltagelse ved Europa-Parlamentsvalget i 2024, hjælpe mobile EU-borgere med at udøve deres rettigheder og beskytte valgintegriteten.

Baggrunden for forslaget er, at valgdeltagelsen for mobile EU-borgere ofte er lavere end for borgere, der er statsborgere i værtslandet. Endvidere kan de nuværende procedurer for registrering af valgret til Europa-Parlamentsvalg medføre, at EU-borgere, der er bosiddende i et andet EU-land end deres hjemland, kan stemme to gange, hvilket ikke er lovligt. Forslaget indebærer bl.a., at mobile EU-borgere skal oplyses om deres valgrettigheder, at der skal indføres standardformularer for mobile EU-borgeres registrering som vælger eller kandidat, at der skal defineres et fælles datasæt for mobile EU-borgeres valgret til indsamling og udveksling EU-medlemsstaterne imellem, og at medlemsstaterne efter hvert Europa-Parlamentsvalg skal sende en rapport til Kommissionen med bl.a. oplysning om EU-vælgeres og EU-kandidaters deltagelse i valget.

Forslaget er nært forbundet med Kommissionens forslag om omarbejdning af Rådets direktiv 94/80/EF om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved kommunale valg for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, der også er en del af "Demokratipakken".

Regeringen støtter generelt forslaget om at lette formidling af oplysninger til mobile EU-borgerne og at forbedre udveksling af relevante oplysninger mellem medlemsstaterne, bl.a. for at forhindre, at personer afgiver mere end én stemme.

Regeringen er positiv overfor, at der med forslaget sikres en mere ensartet og konsekvent udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne om, hvilke EU-borgere der optages på eller slettes af valglisten.

Regeringen kan være bekymret i forhold til omfanget af den information, der efter forslaget skal gives til mobile EU-borgere om deres valgrettigheder, og er umiddelbart forbeholden over for de standardformularer, der følger af bilag I og II til forslaget.

Regeringen finder, at det bør tilstræbes, at nationale myndigheder ikke tillægges nye uforholdsmæssige administrative eller økonomiske byrder.

Det kan ikke udelukkes, at forslaget medfører lovgivningsmæssige og økonomiske konsekvenser.

2. Baggrund

Der er ifølge Kommissionen 13,5 mio. EU-borgere, der bor i en andet medlemsstat end deres hjemland (mobile EU-borgere). Disse borgere har ret til at stemme og stille op til Europa-Parlamentsvalg i deres bopælsland. Deres valgdeltagelse er dog oftere lavere end for borgere, som er statsborgere i værtsmedlemsstaten.

Mobile EU-borgere har trods de eksisterende foranstaltninger ifølge Kommissionen stadig vanskeligt ved at udøve deres valgrettigheder ved Europa-Parlamentsvalg. Problemerne består bl.a. i vanskeligheder ved at indhente oplysninger om, hvordan man stemmer og stiller op som kandidat, og byrdefulde registreringsprocedurer i forbindelse med optagelse som vælger eller anmeldelse som kandidat. Endvidere er den udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne om registrerede vælgere og kandidater, der skal forhindre, at personer afgiver mere end én stemme, inkonsekvent og uens.

Kommissionen har ved KOM (2021) 732 af 25. november 2021 fremsat forslag om omarbejdning af Rådets direktiv 93/109/EF om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere (herefter direktiv 93/109/EF om mobile EU-borgeres valgret og valgbarhed ved Europa-Parlamentsvalg). Forslaget er oversendt til Rådet den 17. januar 2022 i dansk sprogversion.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 22 i TEUF, hvorefter unionsborgere har valgret og er valgbare til Europa-Parlamentsvalg med forbehold for de nærmere bestemmelser, som Rådet træffer afgørelse om med enstemmighed efter en særlig lovgivningsprocedure og efter høring af Europa-Parlamentet.

Kommissionen har i sin rapport om unionsborgerskab, KOM (2020) 730, tilkendegivet sin hensigt om at ajourføre direktiv 93/109/EF om mobile EU-borgeres valgret og valgbarhed ved Europa-Parlamentsvalg. I Kommissionens arbejdsprogram for 2021 nævnes også et lovgivningsinitiativ til forbedring af mobile EU-borgeres valgrettigheder.

Forslaget indgår i Kommissionens "Demokratipakke" som led i foranstaltninger til beskyttelse af valgintegriteten og den åbne demokratiske debat, hvori Kommissionens forslag om omarbejdning af Rådets direktiv 94/80/EF om fastsættelse af de nærmere

regler for valgret og valgbarhed ved kommunale valg for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, bl.a. også indgår.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er ifølge Kommissionen at lette formidling af oplysninger til mobile EU-borgerne og at forbedre udveksling af relevante oplysninger mellem medlemsstaterne, bl.a. for at forhindre, at personer afgiver mere end én stemme.

Med forslaget præciseres, ajourføres og styrkes de eksisterende regler i Rådets direktiv 93/109/EF om mobile EU-borgeres valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet. Formålet er at sikre en bred og inklusiv deltagelse ved Europa-Parlamentsvalget i 2024, hjælpe mobile EU-borgere med at udøve deres rettigheder og beskytte valgintegriteten.

På den baggrund foreslår Kommissionen bl.a. følgende ændringer af direktiv 93/109/EF om mobile EU-borgeres valgret og valgbarhed ved Europa-Parlamentsvalg:

Oplysning til mobile EU-borgere om valgrettigheder

- Medlemsstaterne skal udpege myndigheder, som proaktivt skal oplyse mobile EU-borgere om betingelserne og de nærmere regler for registrering som vælger eller som kandidat ved valg til Europa-Parlamentet, før og efter deres registrering.
- Myndighederne forpligtes til at meddele mobile EU-borgere, der er registreret som vælgere eller kandidater, nærmere specifikke oplysninger om status for deres registrering, datoen for valget, hvor og hvordan de kan stemme, de relevante regler om vælger- og kandidatrettigheder og -forpligtelser, herunder forbud og uforeneligheder samt sanktioner for overtrædelse af valgreglerne samt muligheder for indhentning af flere oplysninger om afholdelsen af valget, herunder kandidatlisten. Oplysningerne skal meddeles på værtslandets sprog og mindst et andet officielt EU-sprog.

Standardformularer vedr. registrering som vælger eller kandidat og udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne

- Der indføres standardiserede modeller for de formelle erklæringer, som mobile EU-borgere skal forelægge ved registreringen som vælgere eller kandidater (bilag I og II til forslaget).
- I det nuværende system for udveksling af oplysninger om mobile EU-borgeres valgrettigheder, som Kommissionen stiller til rådighed for medlemsstaterne, indføres et enkelt sæt oplysninger (bilag III til forslaget), som medlemsstaterne skal anvende.

Begrænsning af retsvirkningen af registrering på valglisten

- Mulighederne for registrering af mobile EU-borgere begrænses til kun at omfatte valglisten og kandidatlisten til Europa-Parlamentsvalg for at hindre, at de slettes fra hjemlandets valglisten til andre valg.

Overvågning og rapportering

- Der indføres bestemmelser om medlemsstaternes regelmæssige overvågning og rapportering. Rapporterne skal indeholde relevante statistiske data om mobile EU-borgeres deltagelse som enten vælgere eller kandidater ved valg til Europa-Parlamentet.

- Der indføres bestemmelser om, at der senest to år efter Europa-Parlamentsvalget i 2029 skal foretages en evaluering af anvendelsen af direktivet.

Medlemsstaterne skal senest den 31. maj 2023 have gennemført de ændrede bestemmelser i direktivet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal høres i henhold til artikel 22 i TEUF. Der foreligger endnu ikke en udtalelse.

5. Nærhedsprincippet

Mobile EU-borgeres valgrettigheder til Europa-Parlamentsvalg er fastlagt i artikel 20, stk. 2, litra b, og artikel 22, stk. 2, i TEUF samt i artikel 39 i EU's charter om grundlæggende rettigheder. Rammerne for mobile EU-borgeres udøvelse af deres valgrettigheder udgøres af et samspil mellem EU-regler og nationale regler.

Kommissionen vurderer, at de identificerede problemer ikke kan løses af medlemsstaterne hver for sig, idet de enkelte medlemsstaterne ikke kan skride ind i grænseoverskridende spørgsmål. Kun på EU-plan kan der indføres fælles standarder og procedurer for mobile EU-borgeres valgret og valgbarhed til valg til Europa-Parlamentet og for udveksling af oplysninger om de pågældende vælgere og kandidater med henblik på at forhindre, at personer afgiver mere end én stemme.

Regeringen vurderer, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Reglerne for EU-borgeres valgret og valgbarhed til Europa-Parlamentsvalg i Danmark følger af lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlament (Europa-Parlamentsvalgloven, lovbekendtgørelse nr. 1259 af 27. august 2020).

Det følger af Europa-Parlamentsvalgloven, at EU-borgere har valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, hvis de er fyldt 18 år og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det er en betingelse for at kunne udøve sin valgret, at man er optaget på valglisten. Herboende EU-borgere, der tidligere har været optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, forbliver på valglisten, medmindre de fraflytter Danmark eller anmoder om at blive slettet. EU-borgere er også valgbar til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, hvis de 4 uger før valgdagen opfylder valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen.

Af Europa-Parlamentsvalgloven følger det endvidere, at ingen vælger må afgive stemme til Europa-Parlamentsvalg både ved valget i Danmark og i en af de øvrige medlemsstater i EU, ligesom ingen må lade sig opstille som kandidat både ved valget i Danmark og i en af de øvrige medlemsstater i EU. Overtrædelse straffes med bøde.

Det følger endvidere af Europa-Parlamentsvalgloven, at der skal ske meddelelse til de øvrige medlemsstater om, hvilke EU-borgere der optages på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, og i nogle tilfælde også, hvilke personer der slettes af valglisten.

I medfør af Europa-Parlamentsvalgloven er der udstedt bekendtgørelser om optagelse på valglisten af herboende EU-borgere:

- Bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR
- Bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater)
- Bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol

Ovenævnte bekendtgørelser fastsætter bl.a. proceduren for optagelse af de pågældende EU-borgere på valglisten, herunder at alle EU-borgere med en dansk adresse underrettes om deres valgrettigheder til Europa-Parlamentsvalg i Danmark tre måneder før hvert valg, samt at ansøgningskema godkendt af Indenrigs- og Boligministeriet skal anvendes ved ansøgning om optagelse på valglisten.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Det kan ikke udelukkes, at forslaget vil have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Ifølge Kommissionen indebærer forslaget visse omkostninger for medlemsstaterne og EU's forvaltninger som følge af øget samarbejde, men det forventes at skabe effektivisering hos myndigheder takket være harmoniserede processer. Medlemsstaterne råder desuden allerede over systemer til at opfylde de nye forpligtelser og vil derfor ifølge Kommissionen ikke skulle bære yderligere omkostninger.

Det kan på nuværende tidspunkt ikke vurderes, i hvilket omfang forslaget får økonomiske konsekvenser for den myndighed eller de myndigheder, der skal varetage information af mobile EU-borgere om deres valgrettigheder, for kommunerne i forhold til behandling af mobile EU-borgeres ansøgning om optagelse på valglisten eller for den myndighed, der skal varetage rapporteringen til Kommissionen om mobile EU-borgeres deltagelse i Europa-Parlamentsvalg.

Afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte myndigheders eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

8. Høringer

Forslaget har været i høring hos Specialudvalget for relationer mellem EU's institutioner samt til relevante myndigheder og organisationer med frist den 1. februar 2022. Der er modtaget høringssvar fra Kommunernes Landsforening (herefter KL) og Danmarks Statistik (herefter DST).

KL oplyser, at såfremt Indenrigs- og Boligministeriet som myndighed på valgområdet i Danmark oplyser EU-borgere om deres registreringsstatus, datoen for valget, hvor og hvordan de kan stemme og de relevante regler om vælger- og kandidatrettigheder og -forpligtelser, herunder forbud og uforeneligheder, ser KL ikke noget til hinder for at oversætte de oplysninger, som kommunerne allerede giver i forbindelse med valg i dag, til et sprog, EU-borgere forstår.

KL ser heller ikke noget til hinder for, at EU-borgernes deltagelse i valg registreres og overvåges, såfremt det er en opgave, der bliver håndteret fra Indenrigs- og Boligministeriets side, og såfremt data er tilgængelige i valgsystemet, så kommunerne ikke pålægges en ekstra opgave.

KL anfører, at såfremt kommunerne pålægges en ny opgave, forventes økonomisk kompensation for denne opgave.

DST oplyser, at DST vil kunne levere statistiske data om mobile EU-borgeres deltagelse som enten vælgere eller kandidater ved valg til Europa-Parlamentet. Det er muligt at levere statistiske data for registrerede vælgere og kandidater, men det er ikke muligt at opgøre, hvilke vælgere der har stemt. Når KOMBITs nye valgsystem er i funktion, forventeligt fra foråret 2025, forventer DST at kunne levere statistiske data om hvilke vælgere, der har stemt.

9. Generelle forventninger til andre medlemsstaters holdninger

Forslaget forventes at møde støtte fra en bred kreds af medlemsstater. Mange medlemsstater er dog stadig i en proces med at eksaminere forslaget tekniske og juridiske detaljer.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt forslaget om at lette formidling af oplysninger til mobile EU-borgere og at forbedre udveksling af relevante oplysninger mellem medlemsstaterne, bl.a. for at forhindre, at personer afgiver mere end én stemme.

For regeringen er det vigtigt, at mobile EU-borgere kan udøve deres rettigheder som unionsborgere og stemme og stille op til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, og at manglende information om valgtigheder eller unødige procedurer for optagelse som vælger eller anmeldelse som kandidat ikke hindrer dette.

Regeringen kan være bekymret for omfanget af den information, der efter forslaget skal gives til mobile EU-borgere om deres valgtigheder, idet erfaringer viser, at vælgere opfatter denne information som kompleks.

Regeringen er umiddelbart forbeholden over for de standardformularer, der følger af bilag I og II til forslaget, såfremt disse skal erstatte de ansøgningsskemaer, der ifølge de danske regler skal anvendes ved ansøgning om optagelse på valglisten og indgivelse af kandidatansøgning til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. Baggrunden herfor er, at de foreslåede standardformularer ikke tager højde for de oplysninger, der er nødvendige ved opstilling til danske valg.

Regeringen er positiv overfor, at der med forslaget sikres en mere ensartet og konsekvent udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne om, hvilke EU-borgere der optages eller slettes af valglisten, således at det forhindres, at personer afgiver mere end én stemme.

Regeringen finder, at det bør tilstræbes, at nationale myndigheder ikke tillægges nye uforholdsmæssige administrative eller økonomiske byrder.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.